

Innhold

Forord	5
DEL I INNLEDNING	19
1 Historikk	21
1.1 Krav om lovregulering av offentlige ansattes stillingsvern mv.	21
1.2 Tjenestemannsloven av 1918	22
1.3 Tjenestemannsloven av 1977	23
1.4 Tjenestemannsloven av 1983	25
1.5 Embets- og tjenestemannsloven av 2005 (opphøvet før iverksettelse)	26
1.6 Forarbeidene til statsansatteloven	26
1.7 Statsansatteloven	28
2 Forholdet til annen lovgivning	29
2.1 Arbeidsmiljøloven	29
2.2 Forvaltningsloven	29
2.3 Offentleglova	30
2.4 Karantneloven	31
2.5 Ferieloven	31
2.6 Lov om Statens pensjonskasse	31
2.7 Aldersgrenseloven	32
2.8 Tjenestetvistloven	32
3 Særlovgivning	33
3.1 Universitets- og høyskoleloven	33
3.2 Politiloven	33
3.3 Lov om utenriktjenesten	34
3.4 Forsvarsloven	34

DEL II KOMMENTARER TIL STATSANSATTELOVEN	35
Kapittel 1	
Lovens virkeområde. Personalreglement	37
§ 1. Lovens virkeområde og definisjoner	38
1 Oversikt	39
2 Første ledd	39
2.1 Begrepet «staten»	39
2.2 Arbeidsgiverbegrepet i staten	40
2.3 Arbeidstakerbegrepet	40
3 Annet ledd	43
3.1 Begrepet embetsmann	43
3.2 Begrepet statsansatt	45
4 Tredje ledd – Statsråder mfl.	45
5 Fjerde ledd – Ansatte i Stortinget mv.	46
6 Femte ledd – Forskriftshjemmel	46
7 Arbeidstakergrupper som helt er unntatt fra loven	46
8 Arbeidstakergrupper som delvis er unntatt fra loven.	49
§ 2. Personalreglement	50
1 Oversikt	51
2 Historikk	52
3 Arbeidsreglementer	52
4 Første ledd	52
5 Annet ledd	53
6 Tredje ledd	54
7 Fjerde ledd	54
8 Femte ledd	54
9 Sjette ledd	55
Kapittel 2	
Ansettelse mv.	56
1 Ansettelser i staten	56
2 Krav til saksbehandlingen	57
3 Ansettelsesprosessen	58
3.1 Behovsvurdering	58
3.2 Utlysning av ledige stillinger	58
3.3 Utvelgelse av søkere til intervju	59
3.4 Intervjuer og referanseinnhenting	59
3.5 Innstilling	60
3.6 Vedtak om ansettelse	61
3.7 Ansettelsesråd	61
3.8 Stansing av ansettelsessaken	63

3.9	Underretning til søkerne	64
3.10	Innsynsrett i ansettelsessaker	64
§ 3.	Kvalifikasjonsprinsippet	65
1	Oversikt	65
2	Historikk	66
3	Første ledd	66
4	Annet ledd	67
§ 4.	Utlysning av stilling og embete	71
1	Oversikt	71
2	Historikk	71
3	Første ledd	72
4	Annet ledd	74
§ 5.	Innstilling	75
1	Oversikt	75
2	Første ledd	75
3	Annet ledd	76
4	Tredje ledd	76
5	Fjerde ledd	77
6	Femte ledd	77
§ 6.	Ansettelse	77
1	Oversikt	78
2	Første ledd	78
3	Annet ledd	79
4	Tredje ledd	79
5	Fjerde ledd	80
6	Femte ledd	80
7	Sjette ledd	80
§ 7.	Unntak fra reglene i § 3 til 6	81
1	Oversikt	81
2	Første ledd	81
3	Annet ledd	82
4	Tredje ledd	82
§ 8.	Utnevning av embetsmenn og ansettelse av statsansatte som beskikkes av Kongen	82
§ 9.	Fast og midlertidig ansettelse	83
1	Oversikt	84
2	Historikk	84

3	Formålet med lovendringen – harmonisering med arbeidsmiljøloven.	85
4	Krav til utlysning, ansettelse og den midlertidige arbeidsavtalens innhold	86
5	Forlengelse av perioden for midlertidig ansettelse	87
6	Første ledd	87
6.1	Bokstav a – Arbeid av midlertidig karakter	88
6.2	Bokstav b – Vikariater.	91
6.3	Bokstav c – Praksisarbeid	91
6.4	Bokstav d – Utdanningsstilling.	92
6.5	Bokstav e – Arbeid inntil seks måneder ved uforutsett behov	92
7	Annet ledd	93
8	Tredje ledd.	93
9	Fjerde ledd.	94
§ 10.	Åremål for statsansatte	94
1	Oversikt	94
2	Første ledd	95
3	Annet ledd	95
4	Tredje ledd.	95
5	Fjerde ledd.	96
§ 11.	Innleie fra virksomhet som har til formål å drive utleie (bemanningsforetak)	96
1	Oversikt	97
2	Likebehandling, opplysningsplikt, innsynsrett og solidaransvar.	97
3	Avgrensning mot entrepris og selvstendig oppdragsmottaker	98
4	Første ledd	99
5	Annet ledd	99
6	Tredje ledd.	99
7	Fjerde ledd.	100
8	Femte ledd.	100
§ 12.	Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som ikke har til formål å drive utleie	100
1	Oversikt	101
2	Første ledd	101
3	Annet ledd	101
4	Tredje ledd.	101
§ 13.	Fortrinnsrett for deltidsansatte mv.	101
1	Oversikt	102
2	Historikk	102
3	Første ledd	103

4	Annet ledd	104
5	Tredje ledd	105
6	Fjerde ledd	106
7	Femte ledd	106
8	Sjette ledd	107
§ 14. Adgang til åremål og konstitusjon av embetsmenn		107
1	Oversikt	108
2	Første ledd	109
3	Annet ledd	109
4	Tredje ledd	110
5	Fjerde ledd	110
6	Femte ledd	110
Kapittel 3		
Opphør av arbeidsforholdet, ordensstraff, plikt til å		
overta andre arbeidsoppgaver mv.		
1	Stillingsvernsreglene mv. i staten	111
2	Ordensstraff og advarsler	113
3	Saksbehandlingen i stillingsvernsaker	113
4	Oppsigelsesvern hvor stillingen ikke er tiltrådt	113
5	Arbeidstakers egen oppsigelse	114
6	Adgangen til å heve arbeidsavtalen	115
§ 15. Prøvetid for statsansatte		115
1	Oversikt	116
2	Historikk	117
3	Harmonisering med arbeidsmiljølovens prøvetidsregler	117
4	Første ledd	118
5	Annet ledd	119
6	Tredje ledd	119
7	Fjerde ledd	120
8	Femte ledd	121
9	Sjette ledd	121
10	Sjuende ledd	122
§ 16. Plikt til å overta andre arbeidsoppgaver mv.		122
1	Oversikt	123
2	Styringsretten som ulovfestet rettslig norm	123
3	Styringsretten som restkompetanse	124
4	Saklighetsnorm	124
5	Arbeidsforholdets rammer – tolkning og utfylling av arbeidsavtaler	125
6	Grunnpregstandarden	126
7	Endringer i arbeidstid	128

8	Endringer i lønn og frynsegoder	129
9	Endring av stillingstittel.	129
10	Bruk av nye arbeidsformer, ny teknologi mv.	130
11	Arbeidsgivers endringsbeslutning – grensen mot oppsigelser.	130
12	Midlertidig omdisponering	131
13	Forflytting av embetsmenn	132
14	Første ledd	133
14.1	Kretsen av arbeidstakere som omfattes av § 16 første ledd	133
14.2	Omorganisering.	133
14.3	Endringer i arbeidsoppgaver.	136
14.4	Endringer i ansvar.	138
15	Annet ledd	138
§ 17. Opphør av midlertidig ansettelse og åremål for statsansatte		141
1	Oversikt	141
2	Første ledd	142
3	Annet ledd	142
4	Tredje ledd.	142
5	Fjerde ledd.	143
§ 18. Opphør av konstitusjon.		143
1	Oversikt	144
2	Første ledd	144
3	Annet ledd	144
4	Tredje ledd.	144
5	Fjerde ledd.	144
§ 19. Oppsigelse på grunn av virksomhetens forhold		145
1	Oversikt	145
2	Historikk	146
3	Første ledd – Oppsigelsen må være saklig begrunnet i virksomhetens forhold	147
4	Relevante momenter i saklighetsvurderingen	148
5	Utvelgelsen må være saklig	148
6	Annet ledd	154
6.1	Tilbud om annen passende stilling	154
6.2	Interesseavveiningen.	154
7	Tredje ledd.	156
§ 20. Oppsigelse på grunn av den statsansattes forhold		157
1	Oversikt	157
2	Historikk	158
3	Første ledd	160
3.1	Bokstav a – Sykdom	160

3.2	Bokstav b – Manglende kvalifikasjoner som er nødvendige eller foreskrevet for stillingen	162
3.3	Bokstav c – Uskikket på grunn av vedvarende mangelfull arbeidsutførelse	164
3.4	Bokstav d – Gjentatte krenkelser av tjenesteplikter	164
4	Annet ledd – Omplussing	168
5	Tredje ledd – Forskrift	169
§ 21. Oppsigelse eller avskjed på grunn av sykdom mv. for statsansatte og embetsmenn		170
1	Oversikt	170
2	Oppsigelsesvernet ved sykdom	170
3	Oppsigelsesvern ved svangerskap og etter fødsel eller adopsjon	172
4	Oppsigelsesvern ved militærtjeneste mv.	173
5	Bevisbyrderegler	173
§ 22. Oppsigelsesfrister		175
1	Oversikt	175
2	Avtale om avvikende oppsigelsesfrist	176
3	Endringer i arbeidsoppgaver i oppsigelsestid	176
4	Karantene etter utløpet av oppsigelsestiden	176
5	Første ledd	177
6	Annet ledd	177
§ 23. Beregning av ansettelsestiden		177
1	Oversikt	178
2	Første ledd	178
3	Annet ledd	180
4	Tredje ledd	180
§ 24. Fortrinnsrett til ansettelse i staten		180
1	Oversikt	181
2	Første ledd	182
3	Annet ledd	183
4	Tredje ledd	183
5	Fjerde ledd	183
6	Femte ledd	184
7	Sjette ledd	184
8	Sjuende ledd	184
9	Åttende ledd	184
10	Niende ledd	185
§ 25. Ordensstraff		185
1	Oversikt	185
2	Første ledd	186

3	Annet ledd	188
4	Tredje ledd	189
5	Fjerde ledd	189
6	Femte ledd	190
§ 26. Avskjed av statsansatte		190
1	Oversikt	191
2	Bevisbyrderegler og beviskrav	191
3	Domstolens prøving av forvaltningsskjønnet i avskjedssaker	192
4	Avskjed ved brudd på statsansattes lojalitetsplikt – særlig om ytringsfriheten	193
5	Alkohol- og rusmisbruk	195
6	Første ledd	196
6.1	Bokstav a – Grov uforstand i tjenesten	196
6.2	Bokstav b – Grov krenkelse av tjenesteplikter	197
6.3	Bokstav c – Gjentatte krenkelser av tjenesteplikter på tross av skriftlig advarsel	198
6.4	Bokstav d – Utilbørlig atferd i eller utenfor tjenesten	200
§ 27. Avskjed av embetsmenn ved administrativ beslutning eller dom		202
1	Oversikt	203
2	Kort om embetsmannsordningen	203
3	Første ledd	204
4	Annet ledd	205
5	Tredje ledd	205
§ 28. Avskjed av embetsmenn ved dom		205
1	Oversikt	206
2	Første ledd	206
3	Annet ledd	207
4	Tredje ledd	207
§ 29. Suspensjon		207
1	Oversikt	208
2	Virkninger av suspensjon	208
3	Nærmere om saksbehandlingsregler	209
4	Første ledd	209
5	Annet ledd	210
6	Tredje ledd	211
7	Fjerde ledd	212
8	Femte ledd	212

Kapittel 4

Vedtaksmyndighet og saksbehandlingsregler	213
1 Generelle kommentarer til kapittel 4	213
2 Arbeidstakers rettigheter etter forvaltningsloven	214
2.1 Forhåndsvarsel	214
2.2 Forvaltningsorganets utredningsplikt	215
2.3 Rett til dokumentinnsyn	215
2.4 Begrunnelse	215
2.5 Underretning	216
§ 30. Vedtaksmyndighet i saker som gjelder statsansatte	216
1 Oversikt	217
2 Første ledd	217
3 Annet ledd	217
§ 31. Vedtaksmyndighet i saker som gjelder embetsmenn og statsansatte som beskikkes av Kongen i statsråd	219
1 Oversikt	219
2 Første ledd	219
3 Annet ledd	220
4 Tredje ledd	220
§ 32. Saksbehandlingsregler	221
1 Oversikt	221
2 Første ledd	221
3 Annet ledd	222
4 Tredje ledd	222
Kapittel 5	
Klage og søksmål	224
1 Generelle kommentarer til kapittel 5	224
2 Reglene om klage i forvaltningsloven	224
2.1 Innledende bemerkninger	224
2.2 Klagefrist	225
2.3 Klagens innhold	225
2.4 Underinstansens saksforberedelse	225
2.5 Klageinstansens saksforberedelse	226
2.6 Klageinstansens overprøvningsrett	226
2.7 Klageinstansens vedtak	226
§ 33. Klage	227
1 Oversikt	227
2 Første ledd	228
3 Annet ledd	228

§ 34. Søksmål	229
1 Oversikt	230
2 Første ledd	230
3 Annet ledd	232
4 Tredje ledd	232
5 Fjerde ledd	232
§ 35. Iverksettelse av vedtak som gjelder statsansatte	234
1 Oversikt	235
2 Første ledd	236
3 Annet ledd	236
4 Tredje ledd	236
5 Fjerde ledd	237
6 Femte ledd	237
7 Sjette ledd	238
§ 36. Iverksettelse av vedtak som gjelder embetsmenn	238
1 Oversikt	239
2 Første ledd	239
3 Annet ledd	240
4 Tredje ledd	240
5 Fjerde ledd	240
6 Femte ledd	240
7 Sjette ledd	241
8 Sjuende ledd	241
9 Åttende ledd	241
§ 37. Virkninger av ulovlig ordensstraff, oppsigelse, suspensjon eller avskjed	241
1 Oversikt	242
2 Første ledd	242
3 Annet ledd	242
4 Tredje ledd	244
5 Fjerde ledd	245
§ 38. Virkninger av ulovlig midlertidig ansettelse eller innleie	245
1 Oversikt	246
2 Første ledd	247
3 Annet ledd	247
4 Tredje ledd	249
5 Fjerde ledd	249

Kapittel 6

Særlige bestemmelser	250
1 Gaveforbud	250
2 Forvaltningsetikk – Etske retningslinjer for statstjenesten.....	250
3 Gaver – Straffelovens regler om korrupsjon	251
§ 39. Forbud mot gaver i tjenesten mv.	251
1 Første ledd	251
2 Annet ledd	254

Kapittel 7

Avsluttende bestemmelser	255
§ 40. Ikrafttredelse	255
§ 41. Overgangsregler – personalreglement	255
§ 42. Overgangsregler – stillingsvern	255
§ 43. Overgangsregler – åremål	256
§ 44. Overgangsregler – innleie	256
§ 45. Opphevelse av og endring i andre lover	256
Forskrift til lov om statens ansatte mv.	257
Kongelig resolusjon	263
Kilder	305
Litteratur.....	305
Forskrift (kronologisk).....	306
Direktiv og forordninger	307
Utredninger	307
Stortingsmeldinger.....	307
Proposisjoner	307
Innstillinger	309
Tariffavtaler	310
Lovregister (kronologisk).....	311
Domsregister	318
Stikkordregister	322